

# DÉL-BÁCSKA

Utasítási iroda: Templomdvar 2. szám alatt.  
Kiadóhivatal: Sándor Régeus-u. 39. szám.  
Végdíj: Dél-Bácska, Telefonszám: 137.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési ár: Egy hóra . . . 10 Dinár  
Negyedévre . 30 Dinár Félévre 60 Dinár  
EGYES SZÁM ÁRA PÉL DINÁR.

## A kétszinű Olaszország.

Beograd, október 26. Olaszország magatartása a legutóbbi időkben mindenre inkább alkalmas, csak arra nem, hogy szövetségi hűségét dokumentálja. A római külügyminiszterium egész viselkedése és magatartása bizonyítékul szolgál arra, hogy nem támogatja eléggé állami érdekeinket. Sőt nemcsak hogy nem támogatja ezeket, hanem mindent ahol mód és alkalom kínálkozik, nehézségeket támaszt az SHS királyságnak.

A Károly puccs hírére az olasz követ volt ugyan az első, aki kifejezésre juttatta a szövetségi hűséget és kijelentette, hogy Olaszország minden olyan akciót, amely Károly ellen irányul készségesen támogat. De épen ez a nyilatkozat adott sok okot a kételyekre, mivel csak azokra az esetleges intézkedésekre vonatkozott, amelyek Károly jelenlegi kalandjára vonatkoznak. Ez pedig nem elég.

A kisantant államai ugyanis nemcsak a mostani utjával kapcsolatos rendszabályok fogantatására határozták el magukat, hanem olyan garanciákat követelnek a magyar kormánytól, amelyek a jövőben is lehetlenné tesznek minden olyan eseményt, amely zavarólag hatna az európai békére. A kisantant államai egyszer s mindenkorra biztosítani akarják magukat minden olyan mozgalom ellen, amelynek következményeképpen ismét napirendre kerülhetne a Habsburgok restaurációja.

Olaszország azonban a jelek szerint helve ezt nem támogatja. Sőt mintha épen a kisantant érdekeivel ellenkező cselekményekkel nehezítene meg a prágai, beogradi és bukaresti kormányok munkáját. Az olasz kormány most csak folytatja azokat a műveleteket, amelyek már a múltban megkezdett és amelyek elsősorban a jugoszláv állami érdekeket sértik.

Itteni politikai körökben nagy elégedetlenséget szült Olaszország kétszinű magatartása. Lépten-nyomon akadályokat gördít a kisantant elé és ezek sokszor nagyon kényelmetlenek sőt esetleg súlyos veszélyeket is rejtegetnek magukban. Valószínűnek tartják, hogy amint az albán lázadás előkészületeiben határozottan Olaszország játszik közre, úgy a magyarországi eseményekben sem egészen ártatlan.

Azt hiszik, hogy Olaszország titokban támogatta Károlyt és neki köszönhető a kaland. Nehezen tételezhető fel ugyanis, hogy Károly csak vaktában vágott volna neki soproni utjának. Ezen gyanút igazolni látszanak azon hírek is, amelyek Olaszország legújabb manővereiről szólnak. Olaszország Párisban most azon dolgozik, hogy a nagyantant jelentse ki meglegedettségét Horthy kormányával szemben azért, mert olyan erőlyesen intézte el a puccsot és rendet csinált az országban. Politikai körökben azt sem tartják lehetetlennek, hogy Olaszország nyíltan fog fellépni és ellenezni azokat az intézkedéseket, amelyeket a kisantant a béke biztosítása érdekében tesz.

## Negyvennyolcórás ultimátum Magyarországnak.

Károly internálása — Leszerelési garanciák — Nyugatmagyarország kiűritése — Ma adják át az ultimátumot. — Beograd és Prága elégedetlen a nagyantanttal

Beograd, okt. 26. — A magyarországi események következtében a diplomáciai és politikai élet rendkívül élénk. A külföldi követek állandó érintkezésben vannak egymással és Trifkovic Márkó miniszterelnökhelyettesel. A kisantant képviselőivel történt közös megállapodások alapján

**ma, 27-én a kisantant budapesti megbízottai egy negyvennyolcórás ultimátumot nyújtanak át a magyar kormányoknak.**

Emandi román követ ma délelőtt meglátogatta Trifkovic Márkó miniszterelnökhelyetteset és vele egy óra hosszat tárgyalt. Ugyancsak hosszabb megbeszélést tartott a miniszterelnökhelyettes az olasz követekkel és Kallina cseh követtel.

Délután négy órakor a miniszterelnökségi pa-

lotában Trifkovic Márkó miniszterelnökhelyettes elnöke alatt minisztertanács volt. Az ülésen Trifkovic referált azokról a tárgyalásokról, amelyeket Emandi román és Kallina cseh követekkel folytatott. Trifkovic kijelentette, hogy a megbeszélések alapján Jugoszláviával azon intézkedésekkel illetően, amelyeket a kisantant Magyarország ellen fogantatási szándékozik. Ezután a miniszterelnök beszámolt a külföldi és belföldi helyzetéről. Zecsevics hadügyminiszter pedig a katonai helyzetről adott felvilágosítást. A hadsereg minden pillanatban készen áll arra, hogy kötelességét teljesítse. A minisztertanács ezután elfogadta azt az ultimátumot, amelyet a kisantant követel csütörtökön Budapesten átadnak a magyar kormányoknak. Az ultimátumban a következőket követelik:

1. Gondoskodjék a magyar kormány arról, hogy Habsburg Károly elhagyja az országot és egy távolieső szigeten internáltassék.
  2. Magyarország haladéktalanul hajtsa végre a magyar hadsereg leszerelést a trianoni békeszerződés követelményeinek megfelelőleg.
  3. Magyarország fizesse meg a kisantant mozgósítási költségeit és adjon garanciákat arra nézve, hogy a jövőben semminemű kaland nem fog történni, ami megzavarná Európa békéjét.
  4. A magyar kormány űritse ki Burgenlandot és negyvennyolc órán belül adja át Ausztriának.
- Ha a magyar kormány 48 órán belül (szombat délig) nem válaszol, akkor a jugoszláv és csehszlovák csapatok álléplik a határt.

**Nincs kizárva az, hogy a csehszlovák kormány az ultimátumhoz azt is hozzáfüggesszi, hogy a mai rezsim adja át helyét egy demokratikusabb kormánynak, mert Horthy és kormánya nem elég garancia arra nézve, hogy a jövőben nem fog többé ilyen kaland előfordulni.**

Beograd, október 26. — Az egész beogradi sajtó vezércikkében foglalkozik Károly kalandjával és azt követeli a kormánytól, hogy ne elégedjék meg csupán Károly letartóztatásával, hanem utasítsa a magyar kormányt arra, hogy a jövőben hasonló esetek ne forduljanak elő és hogy tértsen meg az az összes mozgósítási költségeinket is. Ugy látszik, hogy a kormány osztja a közvélemény nézetét és hogy a legszigorubb intézkedéseket fogja Magyarországra ellen életbe léptetni. Azonkívül külön garanciákat fog követelni arra nézve, hogy Károly többször már nem kísérelhesse meg kalandját.

Beograd, október 26. — A nagyantant beogradi képviselői — amint már tegnap jelentettük — demarsot adtak át kormányunknak, melyben barátságosan felhívják, hogy ne hamarkodja el a fegyveres (mozgósítási) akciót, mert Károly kalandját béltés uton is liquidálni fogják. Ugy látszik azonban, hogy a beogradi kormánykörök az antant ilyesfajta beavatkozásával sincsenek meglegedve és Károly kalandjának ilyenmü elintézésével a kisantant semmi szín alatt sem elégedhet meg. A kormány a demarsra valószínűleg rövidesen válaszolni fog.

Prága, október 26. A csehszlovák közvélemény felette elégedetlen a nagyantant magatartásával, mely nyilvánva óan a kisantant érdekei ellen irányul. A parlament tegnapi ülésén dr. Benes hosszú beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy nyugtalan-ságra nincs ok és hogy az összes pártok jóváhagyták a kormány intézkedéseit a magyarországi eseményekkel kapcsolatban.

## Nyugalom az albán fronton.

A mozgósítás kudarcra. — Határkiigazítás.

Prizren, okt. 26. Az albán fronton teljes nyugalom van. A bandák betörése teljesen megszűnt és csak elvétve fordul elő puskalövés. Csapataink teljesen fel vannak készülve, hogy szükség eset n elő yomuljanak.

A tiranai kormány lázasan készülődik és a bevonuló katonákat kiűritően szereli fel.

Elfogott albánok jelentései szerint az általános mozgósítást csak nagy nehézségek árán és a lakosság élénk ellenzése mellett tudják csak keresztül vinni.

London, okt. 26. Jól informált körök értesülései szerint Jugoszlávia mintegy 400 négyzetkilométernyi területet kap Albániából.

## A baranyai menekültek fegyvert fognak az SHS. államért.

Megalakították a baranyavármegyei menekültek „halálfejes legióját” — „Életüket és vörüket” ajánlották fel az SHS. állam integritásáért és a baranyai köztársaság visszaállításáért.

A magyarországi események lázas izgalomba hozták az ország területén élő baranyai magyar szerb menekülteket is, akik elérkezettnek látják az időt arra, hogy hitet tegyenek az SHS állam iránt érzett rokonszenvük és loyális áldozatkészségük mellett. A baranyai menekültek novisadi csoportjának küldöttsége ma délelőtt a következő memorandumot nyújtotta át Szlepcsevics főispánnak:

**Méltóságos Főispán Ur!**

A Horthy-uralom, mely harmadik esztendeje lázít a békére vágyó Európa kellős közepén és a demokratikus békét sóvárgó magyar népet rabigába hajtva imperialista sovinszta öröklettel bujtogat és lázít a Magyarországot környező államok — s így elsősorban az SHS állam — ellen. Feltette gaztetteinek koronáját, visszahozta Habsburgi Károlyt a magyar nép nyakára. Európai konflagráció veszedelme lángolt fel Magyarországon és mindenütt fegyverzörgés hallatszik fel. E sorsdöntő órában mi, a baranyai szerb-magyar köztársaság novisadi menekülteij — Horthy rémuralmának hontalan üldözöttjei — egyetlen egy elhatározással állunk a demokratikus SHS Állam, a vendégszerető szerb testvérnemzet mellé, mely nekünk hontalanságunkban otthont adott és kegyeret nyújtott: életünket és vérünket ajánljuk fel az SHS állam területi épségéért, az SHS állam demokratikus

belbékéjének megvédelmezéséért, az egész világot fenyegető Horthy-imperializmus és reakció letöréséért és a baranyai szerb-magyar köztársaság visszaállításáért!

Ez az elhatározásunk lélekből fakadó, szent és megváltozhatatlan! Ez az elhatározásunk indított bennünket arra, hogy megalakítsuk a „Baranyai menekültek halálfejes legióját”, mely az SHS hadsereg előcsatár-csapatá, janicsár osztaga akar és fog lenni a mindenkét gyűlölő, minden népet fenyegető s leginkább a szerencsétlen magyar népet az Istenadta szegény népet győző álmagyarok, rablólovagok, Habsburg-cselédek ellen.

Arra kérjük Méltóságodat, hogy ezen elhatározásunkat kegyesen tudomásul venni és a katonai parancsnokság tudomásával és beleegyezésének azonnali kikészítésével lehetővé tenni méltóztatassék, hogy a kellő pillanatban fegyverrel, elsőként szállhassunk síkra az SHS állam vitális érdekeiért!

Öszinte ragaszkodásunk, hűségünk és legmélyebb tiszteletünk nyilvánítása mellett vagyunk,

Novisadon, 1921. évi október hó 24-én.

Méltóságos Főispán Ur és az SHS állam loyális védeencei:

A baranyai menekültek novisadi csoportja.

## Károly nem maradhat Európában.

Svájc a király kíséretét is kiutasítja — Ottó, Albrecht és József főhercegeket is megfosztják a trónöröklési jogtól.

Károlyt kiutasítják Svájcban.

Bern, október 26. A svájci szövetség tanács ma foglalkozott Károly menedékhelyének ügyével és elhatározta, hogy Károly királyt és egész kíséretét Svájcban kiutasítja beleértve a család valamennyi tagját, amennyiben a gyermekek ápolásánál nincsen rájuk abszolút szükség. Ez utóbbiak ugyanis továbbra is Svájcban maradhatnak. A kiutasításnál a következők jönnek első sorban is tekintetbe. Mi:sa főherceg, Seidl püspök, Ledochovszky főkamrás, Schonta szárnysegéd, Werkman százados, Steiner vezérigazgató és neje, Borovichné Schönborn grófné és Galtz követéségi tanácsos. — Ezenkívül a szövetségi tanács utasította a rendőrséget, hogy a vizsgálatot terjessze ki azon svájciakra is, akiknek a királyi vállalkozásában esetleg részük volt.

Károly elhelyezésének kérdésével a szövetségesek már több ízben foglalkoztak és a tanácskozássok folyamán már több hely került szóba, ahová Károlyt internálnák. Egy bécsi jelentés szerint Olaszország most egy újabb javaslattal lépett elő és azt indítványozta, hogy Károlyt helyezték el a pármai hercegi család birtokán levő Pianoreben, ahol Zitta

született. Ez esetben Olaszország magára vállalja az egész királyi család őrzését is. Az antant Károly jövődöntő tartózkodási helyére vonatkozólag véglegesen azonban még nem döntött.

A trónfosztás kiterjesztése.

Páris, okt. 26. — Mint a nagykoéleti konferencia köréből hírlik, hogy a szövetségesek nemcsak Károlyt kívánják trónjáról megfosztani, hanem a trónfosztás a konferencia határozata értelmében Ottó trónörökösre, Albrecht főhercegre, Frigyes főhercegre, József főhercegre és annak fiára is ki fog terjedni, akiknek a trónigényeikről való megfosztását főleg a kisantant képviselői követelik.

Hová viszik a királyt?

London, okt. 26. — (A Reuter ügynökség jelentése.) Diplomáciai körökben általános az a feltevés, hogy Károlyt nem lehet a történetek után Európában hagyni. Egyelőre a Kanári, vagy az Ascension szigetre gondolják internálni. Szó volt arról is, hogy valamelyik angol gyarmatra viszik, ahol megfelelő intézkedésekkel minden szökési kísérletet meg lehetne akadályozni.

## Az osztrák szocialisták követelik Nyugatmagyarország haladéktalan átadását.

A nyugatmagyarországi felkelők megint támadnak

Wienerneustadt, október 26. Kedden délután négy órakor felkelőkből és irreguláris katonákból álló magyar csapat behatolt Pándorfalvára és megtámadta az ott időző egy tisztből és tizennégy emberből álló osztrák járőrt, amelyet szétgrasztott. A parancsnok és négy ember eltűnt. A felkelők Bruck ellen is intéztek támadást, a védőrség itt négy halottat és öt foglyot veszített, egy százados pedig fogásba esett.

Budapest, október 26. Két nappal a királynak Sopronba érkezése előtt a felkelők Nyugatmagyarországnak általuk megszállott területéről kitiltották az egész Magyarországi sajtót, mert abban a kormány-nak a kiűrésre irányuló energikus felhívása jelent meg. Arra a hírre, hogy Károly Sopronba érkezett, a felkelők: egyik csoportja körülzártá Sopront, a másik része a király csapatainak hátába indult, végül egy harmadik csapatuk az eddig megszállott vonalat tartotta. A felkelők a soproni antantmissziót biztosították a rend feltétlen fenntartásáról, amely a legújabb jelentések szerint visszatérőben van azokon a területeken, amelyeket a puccs előtt megszállva tartottak.

Ausztria Magyarország ellen.

Bécs, október 27. Az osztrák nemzetgyűlés tegnapi ülésén Renner interpellált a szociáldemok-

raták nevében a magyarországi eseményekről és kijelentette, hogy a párt szilárdan követeli a kormánytól a magyarországi tárgyalásoknál, egyben követelik a hadseregnek 30000 főre leendő kiegészítését és Nyugatmagyarország sima átadását. Renner követelte, hogy amennyiben a puccsban résztvetteknek valamelyike osztrák területre menekülne, azt azonnal internálják. Schober kancellár ismertette a nagy és kisantantnak a puccsal kapcsolatosan tett intézkedéseit. A választ több felszólalás után tudomásul vették. A felszólalók követelték a hadsereg kibővítését s azt is, hogy a milícia kiépítésének valamint Nyugatmagyarország átadásának és Magyarország lefegyverzésének érdekében a kormány az antanttal tárgyalásokba bocsájtkozzék.

Sopront ismét átadják a tábornokközi bizottságnak.

Sopron, okt. 26. A lázadás hírére Héjjas Iván parancsnoksága alatt álló felkelők főerejükkel Csorna felé vonultak, hogy a lázadás leverésénél a kormány-nak segítségére legyenek. A nyugatmagyarországi felkelők a lázadás elnyomásában tevékeny részt vettek, Sopront és környékét a lázadóktól megtisztították, parancsnokukat Köhler ezredest elfogták és most készen állanak arra, hogy mielőtt a rend fenntartására szükséges megbízható erők Sopronba érkeznek, a várost ismét kiűrik és a szövetséges tábornokközi bizottság rendelkezésére bocsátják.

## Tisztviselő- és munkástelep Ujvidéken.

Egy házépítő konzorcium létesítésének távoli tervei.

A „Délbácska” néhány nappal ezelőtt tudósítást közölt, amely egy ujvidéki ház építése kapcsán részletesen ismertette azt az újrendszerű építkezési módot, amelyről készen szállított betonfalak segítségével 6-10 nap alatt felépíthető és lakhatóvá tehető egy ház.

Aki Ujvidék és általában az összes városok mai lakásvizonyait ismeri, az előtt nem lehet kétséges, hogy az ujvidéki lakásosság ilyen módon való megszüntetése a lehetőségnek minden bizonnyal egy közeli és még a mai viszonyok között is könnyen megvalósítható formája. Az agyonzsúfolt roszelevégő és nedves lakás általában a lakásnyomorúság, minden velejárója, annyi betegségek és társadalmi kórnak kuforrása, hogy a kérdés tulajdonképpen egyéni és személyes vonatkozásain, olyan szociális probléma, amelynek megoldását ma már kormányok programjai ölelik fel.

A német kormány 1921-es költségvetésében milliók tételek szerepelnek ilyen rendeltetéssel, s két év óta a német ipari telepek gombamódra nőnek fel a kertvárosok, a tisztviselő lakások hosszú sorai, s a kényelmes berendezésű munkástelepek. Anglia gyár- városai, különösen London Glasgow, Dublin, Liverpool e téren évtizedes múlttal rendelkeznek.

Az a rendszer, amely a nagyobb iparvállalatok tisztviselőinek és munkásainak a gyártelep közvetlen közelségében épített lakást, gazdasági, kényelmi és egészségügyi szempontból se a munkás, se a gyártulajdonos részéről nem kifogásolható. Az angliai és amerikai gyakorlat a lakást amortizációs kölcsön útján a lakónak biztosítja. Ez a rendszer egész bizonyosan humánusabb szellemet képvisel annál a rendszernél, amely hajléktalan csavargókat termel, vagy tömeglakások és nyomortanyák fülledt levegőjében rothasztja az egészséges testet.

A hihetetlen méretekkel öltözött bécsi és budapesti lakásnyomorúság ma már intézkedésre kényszeríti ezen városok vezetőségeit is. Bécs és Budapest betonból felépítendő városok létesítésének gondolatával foglalkoznak. Budapesten a Lágymányoson, valamint a Városliget mögötti telkeken már meg is kezdődtek az építkezések, amelyeknek nagyszabású terveit egy konzorcium finanszírozza.

A betonból felépített ház minden praktikus igényt teljes mértékben kielégít, s elkészítése még a mai súlyos építkezési és pénzügyi viszonyok mellett sem közelíti meg egy régióbeli épített lakóház költségeinek a negyed részét. A rózsásnak éppen nem nevezhető ujvidéki lakásvizonyok közepette kézenfekvőnek látszik egy nagyszabású konzorcium megalakítása, amely betonrendszerű építkezéssel nagyon rövid idő leforgása alatt véglegesen rendezhetné a régóta vajdudó lakás kérdését. Az európai nagyvárosok példája minden esetben biztos hatással lehet a vállalkozó szellemre, amely gazdasági érdekeinek teljes megvédése mellett olyan társadalmi kört küszöböl ki, amely a maga kiáltó nyomorúságával hosszú évek óta sötét képét adja a kretc-városok sűrű életének. Ujvidék gazdasága reményt nyújt arra, hogy ez a város község segíteni önmagát.

Alakul az új német kormány.

Berlin, okt. 26. Wirth kancellár — amint a Wolff ügynökség jelenti, — a birodalmi kancellárral lefolytatott tárgyalások után úgy nyilatkozott, hogy hajlandó az új kormányt megalakítani.

Álhírek a budapesti SHS követ elutazásáról.

Budapest, okt. 26. A magyar kormány cáfolja a lyubovnai lapok azon híradását, mintha Milójevics SHS követ elutazott volna Budapestről.

Négy tartományra osztják fel a Vojvodinát

Beograd, okt. 26. Ma délután Trifkovic, Pribicevics és Gyuricsics miniszterek, valamint Davidovic és Jovanovic Lyuba folytatták a tanácskozássokat az országnak tartományokra való felosztásáról. A bizottság, amint e kérdésben megegyezik, el fogja készíteni az ország adminisztratív felosztásáról szóló törvényjavaslatot. A tagok már néhány kérdésben megegyeztek, így a Vojvodinára vonatkozólag is. A bácskai tartományok Ujvidék lesz a székhelye, a tiszamenti (Felsőbácska) tartományé Szabadka, a felsőbánáti Nagybecskerek, alsóbánáti Versec. (Ez utóbbi lesz a nagyobb tartomány). Az egyes tartományok végleges határait és lakosságuk számát még nem állapították meg. A tárgyalásokat naponta folytatják.

Ítélet Draskovics gyilkosainak bűnperében.

Zagreb, október 26. — Ma délelőtt 9 órakor mondra ki a zagrebi törvényszék ítéletét a Draskovic-merénylet elleni perben. A merénylet, Allagics Aljajt kötéltálati határa, Lopandicsot, Csolakovicot és Petrovics Nikolt (Draskovics beográdi merénylője) 15-15 évi börtönre és Ivanovics Szevánt 2 évi börtönre ítélték el. Marinkovics Neboj át, aki szintén bűnrészességgel vádolva volt, felemelték.

## Károly utjának következményei Magyarországon.

Bethlen megbocsájtást hirdet.

Budapest, okt. 26. Bethlen magyar miniszterelnök tegnap újságírók előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Nemzetünk súlyos veszedelme és egész államéletünk komor válsága után első és bizonyára nem könnyű kötelességem lesz, hogy az egész, vakmerő puccs szellemi kezdeményezőit és végrehajtóit bíróság elé állítsam, de a bosszúállás gondolatától távol állunk. Belpolitikai szempontból fenntartom pécsi programbeszédem irányvonalait. Remélni merem, hogy a két nagy párt mérsékelt elemei között végre megtörténik a közeledés. A kormányzó manifestumának értelmében fátólt akarunk borítani a multra és a nemzet minden rétegét, amely az újáépítés munkájában részt akar venni, érvényesülni engedjük. Szilárd meggyőződéseim, hogy a lakosság minden rétegének, — párt, nemzetiség és felekezet különbségre való tekintet nélkül — őszintelen munkássága meggyógyítja végre az ország sebeit.

Apponyi visszaadja mandátumát?

Budapest, okt. 26. Kedden több disszidens képviselő a lakásán felkereste Apponyit, akivel hosszabb tanácskozást folytattak. Ugy hírlik, hogy Apponyi lemond mandátumáról, de előzőleg a legutóbbi eseményekkel kapcsolatosan a nemzetgyűlés nyílt ülésén leszögezi álláspontját.

Budapest, okt. 26. Kedden este a budapesti antantképviselők a miniszterelnökségi épületben felkeresték Bethlent, akivel hosszabb tanácskozást folytattak.

Páris, okt. 26. Az angol lapok jelentése szerint Lloyd George és Briand a magyarországi események miatt elhalasztották washingtoni útjukat.

Páris, okt. 26. A „Temps” jelentése szerint a nagykövetelek tanácsa a magyar kormányt a puccs alatt tanúsított korrekciót és erélyes magatartásáért köszönetét fogja kifejezni.

A kiszagdapárt és a karlisták puccskísérlete.

Budapest, okt. 26. A kiszagdapárt, melynek tulnyomó része a szabad király választás híve, élén-

ken foglalkozik a lefolyt eseményekkel és azokban a királykérdésben elfoglalt álláspontjának igazolását látja. Nagyatádi Szabó tegnap a párt helyiségeiben egy küldöttséget fogadott, melynek kijelentette, hogy a kiszagdapárt állandóan hangoztatta, hogy az országnak le kell rúznia a Habsburg igát és szabadon kell királyt választania. A párt ismételtén rámutatott azon végzetes veszedelemre, amelyet Károly egy napos uralma is okozna, az események pedig igazolták a párt ezen álláspontját. Lipták Pál volt államtitkár azt mondta, hogy a karlisták puccskísérlete a legbiztosabb hazaárulás, ezért vagyonelkobzási indítványt fog az elesettek javára betervezni. A pártban Gömbös Gyula ismertette az eseményeket és megállapította, hogy a királykérdés ezáltal végleg elintéződött és ha a király nem mond le önkéntesen, úgy detronizálni fogják.

Kedden este a kiszagdapárt párt helyiségeiben nagyatádi Szabót felkereste a főiskolai hallgatók nagyszámu küldöttsége és üdvözölte a minisztert. Szabó válaszában kijelentette, hogy a pártnak lesz ereje, hogy a lelkiismeretlen bűnösök viseljék tettük összes törvényes következményeit, mert a párt nem hajlandó félrendszabályokkal megelégedni és ezen törekvésében támaszkodni fog az ifjuságra.

Gróf Andrássy, Rakovszky és Gratz a Markó-utcai fogházban. Osztenburgot erős katonai fedezettel Budapestre hozták.

Budapest, okt. 26. Gróf Andrássy Gyulát, Rakovszky Istvánt és Gratz Gusztávot szerdán reggel Budapestre hozták és a Markó-utcai fogházban külön cellákban helyezték el őket. A vizsgálatot a pesti törvényszék vizsgálóbírója fogja ellenük vezetni **lázadás és felségsértés** címén. A vádlottak közül eddig még senki sem nevezett védőt.

Osztenburg őrnagyot kedden éjjel tizenegy órakor erős katonai fedezettel Budapestre hozták. Osztenburgot Tatatóváros környékén fogták el, ahol a kukoricásban bujkált. Vele együtt elfogták Kurz ezredet és még több tisztet, akik a király puccs katonai vezetésében részesek voltak. Valamennyiüket erős katonai fedezettel a Margit-körúti katonai ügyészség fogházába szállították.

### Ellis-Islandon.

— A „Délbácska” alkalmi tudósítójától.

Newyork, október. Az összes amerikai bevándorlók nyolcvan százalékát a köismert szabadság-szobor árnyékában elterülő, meglehetősen tulszult kis szigeten, az Ellis-Islandon köti ki. A sziget összes szociális missziói is össze vannak zsúfolva, amennyiben a működő 15 szociális szervezet a kivándorlók visszatartására szolgáló épületek egy igazán kicsi kis helyiségében van elhelyezve. Tizenöt, nagytartású munkát végző szervezet, kis szobában van összezúfolva, melyet jóformán szellőztetni sem lehet és egésznap mesterségesen kell megvilágítani, mert a napsugár oda be nem juthat.

Ilyen viszonyok mellett is lelkesedéssel szolgálják a missziók emberei a kivándorlók érdekeit, kiknek a száma havonta 20—40 000 között ingadozik.

Ezek az ügybuzgó emberek törekednek megmagyarázni a kizárt, vagy visszatartott embereknek a kivándorlási törvény szigorú intézkedését, s hogy miért lettek egyelőre visszatartva heteken, vagy akár hosszú hónapokon keresztül. Segítik az Amerikába érkező családtagoknak családjuk megtalálását. Megmagyarázzák a visszatartott anyáknak és apáknak, miért választották el tőlük beteg gyermeküket és megnyugtadják őket az ellis islandi kórházban ápott gyermekeik sorsát illetőleg. Előteremtik a szükséges kezességi nyilatkozatokat, e járnak, ha kell ügyekben Washingtonban is és lekesedéssel végeznék el minden szolgálatot a visszatartottak ügyének lehető sür-gős elintézése érdekében. Felkutatják az időközben máshová költözött hozzátartozók címét, szóval minden tekintetben és pedig őszintén, szolgálják a bevándorlók érdekeit. Egyedül utazó leányok mellé vasuton megbízható kísérőt adnak, erre a célra külön szervezet alakult „Travelers Aid Society” címen (Utazók Segítő Társasága), melynek a képviselői állandóan a szigeten tartózkodnak és az egész Egyesült Államokban pompásan kiépített fiókjuk működnek, úgy hogy az egyedül utazó, félénk és sokszor gyámoltalan leányokat bizton eljuttatják a rendeltetési helyükre.

Az érkező idegenek részére, kik Newyork Citybe, vagy közvetlen környékére szándékoznak utazni, a „Y. M. C. A.” (Young Man Christian Association. Fiaial férfiak keresztény S övetsége), valamint a Hebrew Society (Zsidó Társaság) idegenvezető-szolgálatot létesítettek.

## HIREK.

### KETTEN ÜLTEK

a padon, s felettük, a kopárra fakult ágakon pergő levelek őszi zenéje muzsikált az álmos sétaterén. Az ég messze kékje halványan fénylett a fák tépett rozsdája felett, s a két ember nem látta, csak érezte egymást, s a két egymásbafonódní sehogysem tudó tekintet egymástkerülve barangolt Krasnojarszk táján és a magyar Érmelléken... A pergő levelek puhán, zizezve csókoiták ha ott testüket a földre; a levegőben az őszi napfény aranypora ragyogott, a fák lila árnyéka álmosan, némán nyult az uton át és a fehér zászló és vörös zászló két agyonrongyolt üldözőt je alatt mérföldekre nyulott szét a sétateri kopott deszkapad. A két rongyos vándor mellett a haldoklók muzsikáját zenéte a limáni sás... A lány ószi koncertben harfázott a szél, csellót duruzsolt a sás és a levegő aranyporában csendesülő kacajjal trillázott az októberi n p. A koldusarcokon simára enyhültek a ráncok gyűrűt árkaí, s a két fej enyhe nyugalommal, lassan ivelt fel a két elfáradt test felett. A Duna felől mély zugással zengett fel egy hajó kürtje, s a napfény fölragyogva, szikrázva trillázott az ágak közt; a fák fölött enyhe melegséggel nyílt szét az azur, s amikor a hajó úton ringó léptekkel megjelent a nő, az egyik arcról leesett az árnyék... Az orosz füttyörészni kezdett. Az asszony jött, finom, puha és apró lépésekkel, parfümfelhőben és suttyós segyemben. A másik megdöbbenése megakadt a nő és a füttyülő vándor közt. Aztán ő is füttyülni kezdett. Az egyik vidám, csattogó indulót füttyült, a másik egy szonáta faldalmas melodáit kereste. A két vándorló koncertje csak két másodpercig tartott. Aztán mindketten egymásra dühösen othagyták a padot, amely felett tovább muzsikált a pergő levelek őszi zenéje az álmos; csendes sétaterén...

Felhívás a baranya-bajai menekültekhez. A baranya bajai menekültek folyó hó 27 én csütörtökön este fél 7 órakor, a város háza nagytermében, rendkívül fontos ügyben értekezletet tartanak. Mi den menekült férfi okvetlenül megjelenni tartozik. Főispáni hivatal.

Aki a királyt vitte. A budapesti rendőrséget ma értesítették, hogy Fekete Örsi József volt repülő tiszt, aki gépjén Sopronba szállította a királyt, Budapestben tartózkodik. E fogatására megtették a szükséges intézkedéseket.

A 6%-os bónok kifizetése. A minisztertanács legutóbbi ülésén elhatározta, hogy folyó évi november hó 1-től kezdődőleg kifizetik a 6 százalékos államkölcsön-bónokat. A kifizetéseket a tartományi és kerületi pénzügyigazgatóságok fogják eszközölni az egész országban.

Szerencsétlenség vagy gyilkosság? Fehér György újvidéki mézszármestert (Eprea-utca 29.) kedden délután halva találták Sr. Karlovci közelében. Fehér testén 2—3 nagy vágás van, melyekről eddig még nem lehetett megállapítani, hogy mitől erednek. Fehér fia állítása szerint, apja vasárnap korán elment az újvidéki vásárra, csupán kisebb pénzüsszeget vitt magával és azóta haza sem tért többet. A karlovci-i rendőrség telefonjelentése szerint Fehér holttestét a vasuti pálya közelében találták. A jelek szerint — és a rendőri bizottság is azon a véleményen van — Fehér vonat gázolta el és a kerekek a sinekről elvetették. A nyomozás folyik annak megállapítására, vajjon szerencsétlenség-ről vagy gyilkosságról van-e szó. Az utóbbi valószínűtlennek látszik.

Beszűntetett gyorsvonatok. Az újvidéki állomásfőnökség jelenü: A mai nappal beszőntették a további közlekedést a 201. és 202. sz. gyorsvonatok, amelyek Budapest és Beograd között közlekedtek.

Nagy erdőtüzek. Pozsarevacból jelentik, hogy a város környékén hatalmas erdőterületek égnék. Ugyancsak nagy erdőtüzeket jelentenek Nyugat-szerbia területén is.

Az idegeneknek a városban való tartózkodása. Banjanin Jován rendőrfőkapitány a következő rendeletet adta ki az összes szállodák részére. Idegenek szállodákban csak három napot tartózkodhatnak. Aki három napnál tovább akar a szállodában lakni, az erre a főkapitánytól kérjen engedélyt. A rendelet ellen vétőket a lesgigorubbán meg fogják büntetni.

A város közegészsége. Az október 16—22. héten a következő megbetegedések fordultak elő a város területén: tífusz régi beteg 7, új 3, meggyógyult 1, meghalt 1, maradt 8; sariach: régi beteg 26, új 3, meggyógyult 1. Ezen idő alatt született 12 fiu- és 7 leánygyermek, összesen 19. Meghalt 7 férfi és 4 nő, összesen 11, ezek között 1 éven alul 2 fiu- és 1 leánygyermek.

Betörés az amerikai Barba. 25-én éjjel ismeretlen tettesek betörték az újvidéki amerikai Bar rubatárába és onnan több értékes tárgyat és színesöltözetet loptak el. A kár néhány ezer dinárt tesz ki. Legtöbbnyire a táncosnők és szegény artisták vannak károsítva. A rendőrség saigoru nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére.

Eletunt aggastyán. Tegnapelőtt délután Szijártó János, 62 éves öregember, Darányi-telepi lakos, lakásán felakasztotta magát. Az öngyilkosságra gyógyíthatatlan betegsége vitte rá.

Eljárás a budapesti nyomdarambolók ellen. Az Atheneum nyomdának lrombolásával kapcsolatosan Vass József magyar kultuszminiszter újságírók előtt kijelentette, hogy a magyar kormány a legteljesebb mértékben elitéli a rombolást és minden lehető el fog követni, hogy a bűnösök megtorlásban részesüljenek.

Felfüggesztett magyar főispán. A magyar belügyminiszter gróf Csiraky József vas megyei főispánt a Károly puccs alatt tanúsított magatartása miatt állásától felfüggesztette.

A budapesti egyetemeken, mint budapesti munkatársunk jelenti, ma ismét megkezdődtek a tanítások.

A Persián pörben, tegnap felmentették Malcsiner Emilt, a Persián átal ellene emelt rágalmozás vádjá alól.

Postarablás Newyorkban. Newyorki jelentés szerint ott a napokban három felfegyverzett támadó automobilon megámadott egy pos autót, amelyből egymillió dollárt tartalmazó ajánlott levelet raboltak el. A tettesek elmenekültek.

Az új nyugatmag-arországi főkörmánybiztosnak a magyar kormány Guiteaume Árpád tábornokot nevezte ki.

— „PROGRESS” — Novisad, Futaki-út 44. (Dr. Wagner házában, a zsidó templommal szemben). Sokszorosít géppel vagy spirógraffal.

### Tőzsdai árfolyamok:

Zürich, okt. 26. Tőzsdenyitás: Berlin 332, Newyork 529, Milano 565, Budapest 75, Zagreb 185, Bukarest 390, Varsó 13, Bécs 28, bélyezett osztrák korona 18.

Beograd, okt. 26. Dollár 70.50, osztrák korona 2.425, marka 44.25, leva 44, lira 280. Davizok: London 283, Páris 510, Milano 282.60, Prága 74.90, Berlin 44.10, Bécs 1.98, Szófia 46.

Budapest, okt. 26. Zariat: Napoleon d'or 2250, font 2975, dollár 740, frank 5400, lengyel marka 18, marka 467—477, lira 2850, osztrák korona 22.5, rubel 36, lei 525—535, sokol 768—788 dinár, 980—1020.

Nenny Porten leg  
jobb vigjátéka.

**ELŐBB HANNAT AZTÁN PANNÁT** az APPOLLÓBAN október 27-30-ig

**Novisadi terménytőzsdé hivatalos jegyzései**  
 október 26 Buza 78-79 kg-os bácskai kötés 1175, szerémi 77 kg-os buza kötés 1140, takarmányrpa 64 kg os Bácska kínálat 980 bácskai zab kereslet 810, szerémi zab kínálat 810, bácskai őreg tengeri kínálat 900, kereslet 890, kötés 900, bánáti őreg tengeri kínálat 900, kereslet 890, bánáti új tengeri novemberre kínálat 785, kötés 775, bánáti új tengeri decemberre kötés 780, bánáti új tengeri november-januárra kötés 810, bácskai szárított tengeri kínálat 900, nullás liszt zsákkal együtt kötés 1660, kenyérliszt 7. számú zsák nélkül kínálat 1150, új fehérbab kínálat 1160, fehérbab régi bab kínálat 1030, kereslet 1000, lucernamag kínálat 7800, mák kínálat 5850, sereteszir netto ab Bácska kereslet 6600, fehérbab káposztaab Bácska kínálat 410, fehérbab káposzta ab Bánát kínálat 360. *Ironyat szilárd.*

**SZÍNHÁZ.**

**Csütörtökön** kerül először színre Brieux jeles drámája „A hajótörtek”. A főszerepben Vida Jovanovic, Lyubica Jovanovic, Vuka Orovic, Koszta Vaszilyevics és Milorad Dusanovic, Mita Szpuszics. Előadás előtt dr. Laza Markovic tart konferanszot. **Penteken** díszelőadás a Cseh-Szlovák nemzet felszabadulása évfordulóján.

**SPORT.**

Rovatvezető: **Nemes Károly.**

A Pardubic S. C. kiváló csapata ellen a Makkabi és OSKV egy kombinált csapata fog ma kiállani. A cseh csapatnak mindegy, mert ugysem tudnak olyan csapatot állítani, amely komolyan veszélyeztetné sikerüket. A zagrebi kombinált, melyet vasárnap 2.0-ra verték meg, megfelel a jugoszláv válogatottnak és ebből következtethetünk, milyen járték előtt képviselnek a cseh fiúk. A mai mérkőzésük negyed 4 órakor fog kezdődni, melyre a rendező egyesületek a következő csapatot állítják ki. Krse-dinac, Ovári, Kovácvics, Kratz, Miskolci, Fekete, Weisz, Timár, Witasek, Dudás, Haraszti.

Nem érkezett meg a Pardubic és így tegnap semmiféle mérkőzés nem volt. A rendező egyesületek remélik, hogy ma délelőtt megjönnek a csehek és a mérkőzést meg lehet tartani. Ebben az esetben a Makkabi és az OSKV. egy igen erős kombinált csapata fog ellenük kiállani. Ha mégsem érkeznének meg úgy a két egyesület komplit első csapata fog egymás ellen játszani, ami bár nem pótolja a csehekét mégis elég érdekesnek ígérkezik. Természetesen ebben az esetben nem lesznek a helyárok emelve.

940 korona kocsiköltséget csináltak a zombori B válogatottnak kényszerből elhozott gyerekjátékosai. A Novisadi A csapat azonban szépen besétált a maga lábán Zomborba, sőt éjjel esőben szintén a maga lábán ment ki a vonathoz.

Meglepetésszerű vereséget szenvedett a hécsi Hakoah a Wiener Sp.-Clubtól, az eredmény 2:0.

Kovácvicsot az OSKV. jökeposségű hátvédjét feljelentette Mazics bíró a zombori válogatott mérkőzésen és utána vele szemben tanúsított tiszteltem magatartásáért.

Kettős mérkőzés lesz vasárnap az ártzi sporttelepen az OSKV-Vardar mérkőzés után a NAK-Bácska fogják képességeiket összemérni.

November 1-én (ünnepe) tartják meg a régóta húzódó OSKV-NAK. mérkőzést.

Felelős szerkesztő: **Dr. Szlezák Rezső.**

Kiadótulajdonos: **Fóth Ferenc és társai.**

**Agytoll, szék, edények és egyéb háztartás cikkek eladó.** — Templom udvar 4. sz. l e.

**Stingl gyártmányu zongora**

3 pedálos keveset használt azonnal eladó. — Bővebbet a kiadóban. 1697

**APOLLO**

**Előbb Hannát**

**aztán Pannát**

Honny Porten vigjáték.

**27**

nyomatott: a „GUTENBERG”

**Szállítási- és fuvarozási vállalat**  
**KRUMESZ P.**  
 Ujvidék Futaki utca 82. szám alatt. Elvállal helybéli és vidéki áru fuvarozást és áruberaktározást.  
 Telefon szám 270.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy a  
**LEH JAKAB-féle**  
**JUBILATE DEO**  
 című róm kath. ifjuság számára összeállított és énekeskönyv V. bővített kiadása megjelent és korlátlan mennyiségben kapható. — Tisztelettel  
**Ábrahám János,**  
 könyv és papírkereskedő  
 Novisad-Ujvidék, Sándor király utca 39. sz. alatt.

**Barak-épület**

mely raktárnak, műhelynek vagy lakásnak alkalmas eladó. Csányi Zoltán Novisad Petőfi-utca 38. 1532

Finom terpeninás



az elegáns világ cipőkréme mindenütt kapható!

Készítője:

„SLAVIA” tvornica kemičnih proizvoda d. d.

1563

Zagreb, Illica 213..

**Só,**

1030 örölt, zsákokban

**Keserűvíz**

„Budai” nagyban azonnali szállításra kapható és **RAKTÁR** kiadó Bővebbet

**Vrnčić Demeter**

ügynökség és bizományi üzlet Novisad Futoska-utca 51. szám. — Sürgőnycim Vrnčić Novisad. — Telefon 345. sz.

**Modern ULSTER férfi télikabátok**

többféle színben 44, 46, 48, 50, 52. számu

1649 **1 DARAB: CSAK 300 DINÁR**

Nagybani vételnél jelentékeny árengedmény. — Postai szállításhoz 1 darab: 310 dinár. **GAVRILOVICS GYÖRGYÉ,** gyarmatáru kereskedése Beograd, Kralja Petra-utca 62. Telefon 143.

**Harisnyákban, keztyükben,**

kötött kabátokban és trikó árukban a legolcsóbb bevásárlási forrás **KLEIN JENŐ,** Novisad, Jevrejska (Rákóczi)-utca 13. szám.

TELEFON HÍVÓSZÁM: 350

**SINVAS, valódi WINTER-TENGELYEK**

tűzhelylapok, kész öntött és lemeztűzhelyek sütők, füstcsövek, kőnyökök, saraglyaláncok, ekefejek, ekeékek, zománcozott lemezedények, méretlemezek 1/2-5 mm.-ig tető és zárlemezek minden számban. Fehérbádóg, horgony- és horgonyozott lemezek, valamint épület- és butorvasalások és különféle vasárúk nagy választékban jutányos áron

**Kaphatók: KUSZLI GYULA**

vaskereskedésében, Novisad, Temerini-utca 8. sz.

**Eladó tömörfaagy**

matracal (ágy beíttel) egy, ejjeli szekrény és szekrény, diván és 4 párnázott szék. — Grünberger Mór szabó, Regent Alexandra-utca 43. Ugyanott egy **fiu fizetéssel tanoncnak felvétetik.** 1700

**Kovács szén**

pécsi, rtanyi, bogrnárfa kőris, szil és tölgy, tűzifa gyertyán, bükk és tölgy. Tetőcserép és téglá nagyban és kicsinyben kapható.

D. Újellő és Kellen, fa- és szénkereskedőknel NOVISAD, Gizella-tér. Telefon 117.

**Több munkást**

keres jó fizetéssel bádogos műhely részére. — Krusedolac György, Novisad (Ujvidék) Lázár-u. 9. sz. 1701

**VALÓDI ERÉNYI-FÉLE**

Törv.

védett

**DIANA**



**Sósorszesz**

**UJRA MINDENÜTT KAPHATÓ!**

1 kis üveg — — — — — ára 15.— K

1 közép nagyságu üveg — — — — — ára 44.— K

1 nagy üveg — — — — — ára 88.— K

**Ügyeljünk az eredeti csomagolásra!**

**Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!**

Előállítja és értékesíti a

**Jugopharmacia R.-T.**

Zagreb, Prilaz 12. Diana osztály!

Viszontelárusítóknak nagy kedvezmény!

**Kérjen ajánlatot! 1507 Kérjen ajánlatot!**